

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๒

วันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง ศาลแขวงพระนครใต้ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ศาลแขวงพระนครใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ ในคดีอาญาหมายเลขดำ
ที่ อ ๔๓๙/๒๕๖๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ โดยโจทก์ฟ้อง
จำเลยทั้งสองเป็นคดีอาญาต่อศาลแขวงพระนครใต้ ในข้อหาปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมว่า จำเลย
ทั้งสองเป็นสามีภริยากัน เคยประกอบอาชีพเป็นตัวแทนขายประกันของบริษัท อเมริกันอินเตอร์
แนชชั่นแนลแอสซิวรันส์ จำกัด (บริษัท เอไอเอ จำกัด) เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖ จำเลย
ทั้งสองได้ร่วมกันกรอกข้อความอันเป็นเท็จลงในใบคำขอเอาประกันชีวิตเพื่อนำไปยื่นต่อบริษัท เอไอเอ
จำกัด เพื่อแสดงว่าโจทก์ได้สมัครใจเข้าซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตให้กับบุตรผู้เยาว์ทั้งสอง ซึ่งในความเป็นจริง
โจทก์เพียงแต่ลงลายมือชื่อไว้ในเอกสารหรือแบบฟอร์มของบริษัท เอไอเอ จำกัด เพื่อใช้ในการขอรับเงิน
ประกันชีวิตของภริยาที่เสียชีวิตเท่านั้น จากนั้นจำเลยทั้งสองได้ร่วมกันออกเงินค่าซื้อกรมธรรม์ประกันภัย
แทนโจทก์โดยโจทก์มิได้ร้องขอ และได้มาเรียกเก็บเงินจากโจทก์ซึ่งโจทก์ได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน ต่อมาใน
วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖ จำเลยทั้งสองยังได้ร่วมกันทำบันทึกข้อความอันเป็นเท็จยื่นต่อบริษัท เอไอเอ
จำกัด เพื่อแสดงว่า โจทก์ประสงค์จะยกเลิกการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตบุตรทั้งสอง และบริษัท

เอไอเอ จำกัด ได้ทำบันทึกค้ำเงินให้กับโจทก์โดยการส่งจ่ายเช็คระบุชื่อโจทก์เป็นผู้รับเงิน จำเลยทั้งสองได้ร่วมกันรับเช็คมาจากบริษัท นำมาให้โจทก์ลงลายมือชื่อสลักหลังเช็ค เพื่อที่จำเลยทั้งสองจะได้นำไปเรียกเก็บเงินคืนให้กับตน แต่โจทก์ไม่ยินยอม การกระทำของจำเลยทั้งสองทำให้โจทก์เสียหาย และทำให้บริษัท เอไอเอ จำกัด หรือบุคคลอื่นหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารแท้จริงของโจทก์ จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ ก่อนถึงวันนัดสืบพยานโจทก์ จำเลยที่ ๒ ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ข้อหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่ เนื่องจากในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง โจทก์ไม่มาศาล ทนายโจทก์มาศาลอ้างตนเองเป็นพยานเบิกความ ซึ่งเป็นพยานบอกเล่า ศาลประทับฟ้อง โดยหลักห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า ให้ศาลใช้ดุลพินิจ ห้ามศาลพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ในการวินิจฉัยชั้นนี้พยานบอกเล่า ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย แต่บทกฎหมายดังกล่าวหาใช่เป็นบทบังคับเด็ดขาด โดยให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าได้ ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั้นนี้พยานหลักฐานทั้งปวงได้ ให้ศาลนำพยานบอกเล่ามาประกอบสำนวนคดีได้ ในวันที่ศาลนัดถามคำให้การ และกำหนดวันนัดพิจารณา หากจำเลยทั้งสองไม่มีเงินมาประกันตัว หรือมิได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม จะต้องถูกควบคุมตัว ถูกจำกัดเสรีภาพจนกว่าจะมีคำพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมิได้กระทำความผิดจึงจะพ้นจากการควบคุมตัว และมีเสรีภาพ

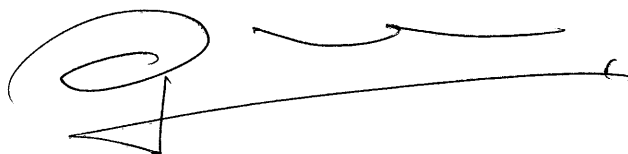
พิจารณาแล้ว ในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง โจทก์ไม่มาศาล ทนายโจทก์มาศาลและอ้างตนเองขึ้นเบิกความเป็นพยาน ศาลประทับฟ้อง นั้น ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องในคดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ เป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ ก่อนศาลประทับฟ้อง จำเลยยังไม่มีฐานะเป็นคู่ความ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลยได้ จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่มีสิทธิตั้งทนายมาช่วยเหลือในการซักค้านพยานโจทก์ได้ การรับฟังพยานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องเป็นดุลพินิจของศาล หากศาลพิจารณาพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า คดีไม่มีมูล ศาลจะพิพากษายกฟ้องและโจทก์มีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้ หากศาลเห็นว่าคดีมีมูล ศาลจะมีคำสั่งประทับฟ้อง คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเป็นที่สุด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ มาตรา ๑๖๗ และมาตรา ๑๗๐ แม้ก่อนถึงวันนัดสืบพยานโจทก์จำเลยในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ และวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๒ จะได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ โดยเพิ่มความเป็นมาตรา ๑๖๕/๒ ที่บัญญัติว่า “ในการไต่สวนมูลฟ้อง จำเลยอาจแถลง

ให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสาร หรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสาร หรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่จำเป็นและสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล” ซึ่งเป็นการให้สิทธิแก่จำเลยในชั้นไต่สวนมูลฟ้องมากขึ้นก็ตาม แต่ก็หาได้มีผลไปถึงคดีของจำเลยทั้งสองที่ศาลมีคำสั่งประทับฟ้องไปแล้วในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ แม้ศาลประทับฟ้องเพราะคดีมีมูล ก็มีได้หมายความว่าจำเลยจะมีความผิดตามฟ้อง เนื่องจากในชั้นพิจารณาโจทก์จำเลยจะต้องนำพยานหลักฐานมาสู้ให้ศาลเห็นว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ซึ่งศาลจะต้องพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เมื่อการสู้พยานโจทก์จำเลยเสร็จสิ้นในชั้นพิจารณาแล้ว ศาลจึงใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานทั้งปวงและพิพากษาคดีไปตามพยานหลักฐาน อย่างไรก็ตาม ในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานนั้น แม้จะเป็นพยานบอกเล่าซึ่งตามกฎหมายห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า แต่ก็มีได้เป็นบทตัดพยานที่ได้ขีดขาดหรือเคร่งครัดมากนัก เนื่องจากยังมีข้อยกเว้นที่ให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ข้อความซึ่งเป็นการบอกเล่าที่พยานบุคคลได้นำมาเบิกความต่อศาลหรือที่บันทึกไว้ในเอกสารหรือวัตถุอื่นใดซึ่งอ้างเป็นพยานหลักฐานต่อศาล หากนำเสนอเพื่อพิสูจน์ความจริงแห่งข้อความนั้น ให้ถือเป็นพยานบอกเล่า” วรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า เว้นแต่ (๑) ตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่าที่น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ หรือ (๒) มีเหตุจำเป็น เนื่องจากไม่สามารถนำบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้เห็นได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้ และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยานบอกเล่า” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่ควรรับไว้ซึ่งพยานบอกเล่าใด และคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องร้องคัดค้านก่อนที่ศาลจะดำเนินคดีต่อไป ให้ศาลจดยางงานระบุนาม หรือชนิดและลักษณะของพยานบอกเล่า เหตุผลที่ไม่ยอมรับ และข้อคัดค้านของคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องไว้ ส่วนเหตุผลที่คู่ความฝ่ายคัดค้านยกขึ้นอ้างนั้น ให้ศาลใช้ดุลพินิจตกลงไว้ในรายงานหรือกำหนดให้คู่ความฝ่ายนั้นยื่นคำแถลงต่อศาลเพื่อรวมไว้ในสำนวน” มาตรา ๒๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานทั้งปวงอย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น” วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย” และมาตรา ๒๒๗/๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการวินิจฉัยชี้ว่าพยานบอกเล่า

พยานชัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน” และวรรคสอง บัญญัติว่า “พยานหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่ง หมายถึงพยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้ และมีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นที่ไปประกอบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย” นั้น ล้วนเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานที่ศาลจำต้องยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะการพิพากษาคดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานทั้งปวงจนปราศจากข้อสงสัยว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น และหากมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยจะได้กระทำผิดหรือไม่ ก็ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ล้วนเป็นบทบัญญัติที่ได้รับการตราขึ้นเพื่อให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมต่อคู่ความทุกฝ่าย สอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ หากคู่ความฝ่ายใดเห็นว่าศาลไม่ควรรับฟังพยานหลักฐานใด กฎหมายได้บัญญัติให้สิทธิคู่ความในคดีร้องคัดค้านได้ตามมาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสาม และในการพิพากษาคดี ศาลจะต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานจนปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริง จึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ อันเป็นการตราบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคู่ความทุกฝ่าย มิได้เลือกปฏิบัติกับคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และเป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคที่บุคคลทุกคนย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ส่วนที่ศาลพิจารณาพยานหลักฐานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีมีมูล จึงมีคำสั่งประทับฟ้องนั้น ก็มีใช้บทสันนิษฐานว่าจำเลยมีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” สำหรับประเด็นที่จำเลยที่ ๒ ยกขึ้นกล่าวอ้างว่า ในวันที่ศาลนัดถามคำให้การ และกำหนดวันนัดพิจารณา หากจำเลยทั้งสองไม่มีเงินมาประกันตัว หรือมิได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม จะต้องถูกควบคุมตัว ถูกจำกัดเสรีภาพจนกว่าจะมีคำพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมิได้กระทำความผิดจึงจะพ้นจากการควบคุมตัวและมีเสรีภาพนั้น จำเลยที่ ๒ อาจถูกควบคุมตัวไว้

ในระหว่างพิจารณาหากศาลไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๒ ได้รับการประกันตัว ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้จำเลยหลบหนีเท่านั้น หากใช่เป็นการลงโทษตามกฎหมายแต่ประการใดไม่ ในการพิจารณาคำขอปล่อยชั่วคราว โดยไม่ต้องมีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ศาลต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคห้า บัญญัติว่า “คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการปล่อยชั่วคราวไว้ในหมวด ๓ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๘/๑ มาตรา ๑๐๙ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๓/๑ กรณีที่ศาลจะมีคำสั่งมิให้ปล่อยชั่วคราวนั้น จะกระทำได้อต่อเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี (๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน (๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น (๔) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ (๕) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล ตามมาตรา ๑๐๘/๑

จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ